

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

Rīga

Nr. 210

2010.gada 22.jūnijā

Latvijas Republikas
Saeimas priekšsēdētājam
Gundaram Daudzem

Augsti godājamais Saeimas priekšsēdētāja kungs!

Šā gada 17.jūnijā sēdē Saeima pieņēma likumu „Grozījumi likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā””.

Augstāk norādītais likums paredz papildināt likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 23.pantu ar piekto un sesto daļu šādā redakcijā:

“(5) Šā panta pirmās daļas 1., 2. un 3.punktā noteiktās deklarācijas iesniedz arī reģistrētu politisko partiju vai partiju apvienību valdes priekšsēdētāji.

(6) Šā panta pirmās daļas 1., 2. un 3.punktā noteiktās deklarācijas iesniedz arī reģistrētu politisko partiju vai partiju apvienību valdes locekļi.”

Šādu prasību noteikšana politisko partiju vai to apvienību valdes priekšsēdētājiem un valdes locekļiem ir atbalstāma vairāku iemeslu dēļ. Pirmkārt, tā veicinātu politisko partiju vadības darbības atklātību un zināmu atskaiti vēlētāju priekšā. Otrkārt, tā arī var kalpot par apliecinājumu tam, vai politisko partiju amatpersonas patiesi darbojas sabiedrības interesēs. No šāda viedokļa raugoties, minētā Saeimas iniciatīva ir apsveicama.

Tomēr, pēc likuma „Grozījumi likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”” pieņemšanas, pie manis ir vērsies Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs, norādot uz vairākiem iespējamiem šķēršļiem augstāk minētās normas piemērošanā praksē. Kā norādījusi iestāde, kas pilda normatīvajos aktos noteiktās funkcijas politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas noteikumu izpildes kontrolē, kā arī korupcijas novēršanā un apkarošanā, šo zemāk norādīto šķēršļu dēļ nevar tikt sasniegts 2010.gada 17.jūnijā Saeimā pieņemtā likuma „Grozījumi likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”” 3.panta tiesību normas mērķis.

Proti, likums „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” nostiprina valsts amatpersonu darbības regulējumu. Tas izriet no likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 2.pantā noteiktā likuma mērķa - nodrošināt valsts amatpersonu darbību sabiedrības interesēs, novēršot jebkuras valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās ieinteresētības ietekmi uz valsts amatpersonas darbību, veicināt valsts amatpersonu darbības atklātumu un atbildību sabiedrības priekšā, kā arī sabiedrības uzticēšanos valsts amatpersonu darbībai. Saskaņā ar šī likuma 4.pantu valsts amatpersonas statuss tiek noteikts, ņemot vērā attiecīgās amatpersonas amata nozīmību vai arī, ja personas ieņemamais amats atbilst noteiktām pazīmēm, kas tiek saistītas ar atsevišķām pilnvarām valsts pārvaldes funkciju realizēšanā (tiesības izdot administratīvos aktus, veikt kontroles, sodīšanas funkcijas, rīkoties ar valsts vai pašvaldības mantu u.c.).

Savukārt 2010.gada 17.jūnijā Saeimā atbalstītā likuma „Grozījumi likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”” 3.pants (par likuma 23.panta „Deklarāciju iesniegšanas kārtība” papildināšanu ar piekto un sesto daļu) *expressis verbis* attiecas uz politisko partiju vai partiju apvienību valdes priekšsēdētājiem un valdes locekļiem. Politisko partiju valdes priekšsēdētāja un valdes locekļu amati nav ietverti likuma 4.pantā noteiktajā valsts amatpersonu amatu uzskaitījumā, kā arī neatbilst likumā noteiktajām valsts amatpersonas pazīmēm. Tādējādi tie nav valsts amatpersonas amati.

Saskaņā ar Politisko partiju likuma 2.panta pirmo daļu partija ir organizācija, kas tiek izveidota, lai veiktu politisko darbību, piedalītos vēlēšanu kampaņā, izvirzītu deputātu kandidātus, piedalītos Saeimas vai pašvaldību domju (padomju), Eiropas Parlamenta darbā, ar deputātu starpniecību īstenotu partijas programmu, kā arī iesaistītos publiskās pārvaldes institūciju izveidē. Šā likuma 34.panta pirmajā daļā noteikts, ka partijas valde ir partijas izpildinstitūcija, kas vada un pārstāv partiju, savukārt šā panta ceturtajā daļā noteikts, ka valdes locekli ievēlē amatā uz

laiku, ne ilgāku par diviem gadiem. Tādējādi arī Politisko partiju likumā nostiprinātā politisko partiju izpildinstitūcijas amatpersonu (valdes priekšsēdētāja un locekļu) regulējums neatbilst valsts amatpersonas statusam un viņu darbības regulēšana ir ārpus likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” darbības jomas.

Turklāt, atbalstot likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 23.pantu „Deklarāciju iesniegšanas kārtība” papildināšanu ar jaunu piekto un sesto daļu, likumdevējs ne tikai ir izvēlējis neatbilstošu likumu, kurā regulēt politisko partiju izpildinstitūcijas amatpersonu ienākumu un īpašumu caurskatāmību, bet arī nav apsvēris un paredzējis šo tiesību normu ievērošanas kontroles un uzraudzības mehānismu.

Ja attiecībā uz valsts amatpersonām likums „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” nosaka virkni tiesību instrumentu, ar kuru palīdzību valsts amatpersonu darbība tiek kontrolēta un padarīta atklāta, tad attiecībā uz politisko partiju vadību šāds regulējums nav noteikts. Protī, likums „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” nosaka valsts amatpersonu sarakstu un valsts amatpersonu deklarāciju iesniegšanas kārtību, publiskojamās informācijas apjomu, ierobežojumus un aizliegumus valsts amatpersonām, atbildīgās uzraudzības un kontroles institūcijas un to kompetenci, kā arī atsevišķas ar minētajiem jautājumiem saistītas procedūras. Arī Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa divpadsmitā „c” nodaļa „Administratīvie pārkāpumi korupcijas novēršanas jomā” 166.²⁷ -166.³² pantos paredz administratīvo atbildību par likumā noteiktās kārtības un ierobežojumu pārkāpumiem vienīgi valsts amatpersonai.

Tādējādi, lai politisko partiju vadībai varētu piemērot regulējumu par uzraudzību un kontroli un atbildību par likumā noteikto pienākumu nepildīšanu, tai ir nepieciešams noteikt valsts amatpersonas statusu. Tikai pastāvot visiem šiem elementiem - valsts amatpersonas statusam, piemērojamam tiesiskajam regulējumam par uzraudzību un kontroli un atbildībai par likumā noteikto pienākumu nepildīšanu - ir iespējams sasniegt likumdevēja iecerēto mērķi – panākt, lai politisko partiju un to apvienību vadības mantiskā stāvokļa caurskatāmība sabiedrībai būtu nodrošināta tādā pašā līmenī kā valsts amatpersonām.

Atzīstot jautājumu par politisko partiju un to apvienību valdes priekšsēdētāju un valdes locekļu darbības atklātību sabiedrības priekšā par svarīgu un atbalstot Saeimas ieceri minēto jautājumu risināt, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs mani ir informējis, ka iepriekš minētie apsvērumi var būtiski traucēt 2010.gada 17.jūnijā Saeimā atbalstītās likuma normas par politisko partiju vadības pienākumu

iesniegt deklarācijas piemērošanu praksē un, iespējams, pat padarīt to par neiespējamu.

Tāpēc, ņemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 71.pantu, nosūtu 2010.gada 17.jūnijā Saeimā pieņemto likumu „Grozījumi likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”” otrreizējai caurlūkošanai. Vienlaicīgi ierosinu izvērtēt jautājumu par piemērotākā tiesiskā risinājuma izstrādāšanu un ieviešanu, lai nodrošinātu politisko partiju un to apvienību darbības atklātību sabiedrības priekšā.

Lai to panāktu, es aicinu Saeimu apsvērt sekojošus jautājumus un iespējamus risinājumus.

Pirmkārt, jau šobrīd Saeimas, Eiropas Parlamenta un pašvaldību vēlēšanu norisi regulējošie likumi paredz deputātu kandidātu sarakstam pievienojamo informācijas apjomu, kas tiek arī publicēta. Taču jāatzīst, ka katrā no minētajiem likumiem par deputātu kandidātu publiskojamo ziņu apjoms ir atšķirīgs. Tāpēc, iespējams, būtu jāapsver nepieciešamība pilnveidot jau spēkā esošo tiesību institūtu – informācijas par deputātu kandidātu publiskošanu, nepieciešamības gadījumā paplašinot spēkā esošo regulējumu.

Otrkārt, likumdevējam būtu konceptuāli jāizšķiras par valsts amatpersonas statusa noteikšanu vai nenoteikšanu politisko partiju valdes priekšsēdētājiem un valdes locekļiem, lemjot par iespējamām izmaiņām likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 4.pantā.

Treškārt, saistībā ar iepriekš norādīto konceptuālo izšķiršanos, likumdevējam būtu jāapsver nepieciešamība grozīt Politisko partiju likumu un tajā paredzēt partiju vadības mantiskā stāvokļa deklarēšanas pienākumu. Iespējams apsvērt, vai likumu nepieciešams pilnveidot ar likumdevēja deleģējumu Ministru kabinetam šādas politisko partiju izpildinstitūcijas amatpersonu mantiskā stāvokļa deklarēšanas kārtības noteikšanai.

Ceturtkārt, Saeimai būtu jāapsver paredzamā tiesiskā regulējuma samērīgums. Šobrīd likumdevējs iepriekš norādīto deklarācijas iesniegšanas pienākumu ir attiecinājis uz visām partijām un to apvienībām neatkarīgi no to pārstāvniecības Saeimā, Eiropas Parlamentā vai pašvaldībās. Ja atsevišķu deputātu 2010.gada 17.jūnija Saeimas debatēs norādītais iepriekš minētā tiesiskā regulējuma leģitīmais mērķis ir bijis „novērst mantas, naudas ietekmi uz amatpersonu lēmumiem”, „veicināt sabiedrības uzticēšanos”, tad jāizvērtē, vai šo regulējumu attiecināt uz tādām politiskām partijām un to apvienībām, kuras nav

guvušas vēlētāju atbalstu, lai nodrošinātu pārstāvniecību likumdevēja vai pašvaldību līmeni un līdz ar to arī iespējamu ietekmi uz valsts amatpersonu lēmumiem. Šis jautājums būtu jāvērtē kopsakarā ar jaunā regulējuma kontrolei nepieciešamo administratīvo resursu un lietderības apsvērumiem.

Piektkārt, augstāk minētā tiesiskā regulējuma īstenošanai nepieciešami gan atbilstīgi grozījumi citos saistītos normatīvajos aktos, gan efektīva kontroles mehānisma izveidošana. Ņemot vērā likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 5.pantā noteikto pienākumu Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam kontrolēt likuma izpildi un Valsts ieņēmumu dienesta kompetenci ienākumu kontroles un valsts amatpersonu deklarāciju jautājumos, piemērotākā risinājuma meklēšanā rosinu veikt konsultācijas ar minētajām iestādēm.

Cieņā,

Valdis Zatlers

Valdis Zatlers